

EKOLOGISKT LANTBRUK

Till Södermanlands lantbruk och landsbygd

Ta grepp om skräppan

Nr 2 2019

I nuläget, när torka har gett luckiga nyvallar och du kan behöva behålla äldre vallar ytterligare något år, då kanske skräppa i vallarna inte känns som det största problemet. Men det kan finnas skiften där du, med en relativt liten insats nu, kan göra stor skillnad på sikt.

Varje skräppa du lämnar orörd ger ca 4000 nya frön som kan ligga i marken och vänta på gynnsamma förhållanden. Skräppans frön är ofta grobara i mer än 10 år (en del uppemot 80 år!). Varje gång det blir en liten lucka i vallen har skräppor från dessa frön chans att växa till sig. Undvik därför att det byggs upp en stor fröbank i matjorden.

Enstaka plantor i vallen – ta bort

Du kanske inte har så mycket skräppa, kanske inte ens upplever dem som ett problem. Men har du mycket vall i växtföljden är det bra att ta bort de få plantor som finns. Att gräva eller sticka upp enstaka plantor innan de fröar av sig kan på längre sikt vara mycket väl investerad tid. Helst ska du få med åtminstone 5-7 cm av roten.

Många plantor – hindra fröspridning

Gröna frön på skräppor kan efter mogna efter att plantorna slagits av. På slättervallar är det därför bra att ta en tidig skörd innan skräpporna börjat sätta frö. Med den lagrade energin i pålroten kommer skräppa snabbt igen när den slås av, om än något försvagad. Upprepade avslagningar/avbetningar i rosettbladsstadiet (5-6 blad) håller tillbaka skräpporna och hindrar dem från att sätta frö.

Har du möjlighet att släppa får tidigt på skiften med unga skräppor så kan de vara till stor hjälp. De unga

plantorna får svårt att konkurrera med vallåterväxten när de väl betats ner. Det ska vara såpass tidigt att man kan efterputsas och föra bort kvarvarande skräppor innan de hunnit sätta frö. För att fåren ska beta ner skräpporna ordentligt krävs att de hålls inhägnade på ett begränsat område, så att de inte har så mycket annat att välja på.

Äter fåren gröna skräppafrön lär fröna inte överleva i fårmagarna. Annars är just de mogna frönas förmåga att passera så gott som oskadade genom djur något man får ta hänsyn till. En normal ensilerings- och komposteringprocess överlever de inte,

men med skräppafrö i hö eller hösilage i kombination med flytgödsel eller annan okomposterad gödsel blir det problem.

Förebyggande åtgärder är det som gäller

Har du en växtföljd med mycket vall och liten andel bearbetad mark behöver du måna lite extra om grässvålen på dina vallar. Behöver du få bukt med rotplantor av skräppa kan jorden behöva hållas i öppet bruk under två år.

Det som är avgörande för att ta greppet om skräppan är en tät och hel grässvål, en vallgröda som växer och

konkurrerar och ett minskande fröförråd i matjorden. För att uppnå det kan du:

Grundförbättringar

- Dränera för att minska tramp- och slirskador.
- Undvik markpackning. Skräppa har en god förmåga att växa på packningsskadad mark.

Valletablering

- Ställ krav på skräppafritt utsäde.
- Prioritera vallinsådden framför skyddsgrödan:

- Så vallfröblandningen samtidigt som skyddsgrödan.

- Skörda gärna skyddsgrödan som helsäd.

- Putsa nyetablerad vall tidigt för att öka sidoskottsbildningen.

Var rädd om grässvålen

- Kör försiktigt, undvik slirspår.
- Så igen luckor/trampskador med vallfrö.
- Släpp inga djur på vallen under insåningsåret.
- Om förstaårsvallen måste betas, undvik då att släppa fullvuxna nötkreatur på vallen.
- Tilläggsutfodra endast på vallar som ska brytas.

Hindra fröspridning

- Putsa direkt efter varje avbetning.
- Skörda vallar med skräppa extra tidigt för att hindra fröproduktion
- Skörda hellre ensilage än hösilage eller hö.
- Gäller det enstaka plantor kan handrensning vara effektivt.

Vallbrott

- Bryt vallen tidigt. Plöj djupt och noggrant.
- Två års öppet bruk med noggrant genomförd jordbearbetning ger god effekt mot rotplantor av skräppa.

Text och foto: Ingalill Kämmerling

Att bemästra ogräsen, inte minst fleråriga rotogräs, är en nyckel för en produktiv ekologisk odling.

Rotgräsens När Var Hur - En guide till icke-kemisk bekämpning av perenna ogräs ger både insikter från den senaste forskningen och praktiska rekommendationer hur rotogräsen kan kontrolleras med olika åtgärder under odlingsäsongen.

Skriften publicerades i januari 2019 och kan laddas ned som PDF

www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/epok/dokument/ograsskrift_web.pdf eller beställas via e-post, epok@slu.se

EPOK har i samarbete med Institutionen för växtproduktionsekologi, VPE, vid SLU tagit initiativ till skriften.

Maskinvisning och lieslåtterkurs

Visning av traditionella och maskinella skötselmetoder. Slåtterredskapen presenteras utförligt, både med teknisk och praktisk beskrivning, och därefter demonstreras hur användningen går till. Deltagarna får sedan känna på redskapen och pröva själva hur det är att slå en äng med lie eller motorredskap. Ta gärna med egen lie!

Plats: Grindviks äng i närheten av Grindviks kvarn, Gnesta

Tid: 10 augusti kl. 10.00 – 13.00

Anmäl dig till aktiviteter på –

www.lansstyrelsen.se/sodermanland/tjanster/kalender

Vill du hellre prenumerera digitalt eller avprenumerera? Kontakta: Jenny Askenfelt jenny.askenfelt@lansstyrelsen.se

Så här hanterar vi dina personuppgifter - Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd